

STERREN.

De predikant is in de 'picture' en het beeld is overheersend negatief. Maar liefst twee van de drie zouden liever ander werk doen. Volgens een recent onderzoek althans. Al eerder was er alarm om de financiële zorgen in de pastorie. En regelmatig hoor je van predikanten die ander werk gaan doen. Genoemd onderzoek suggereert dat nog veel meer dat zouden willen. Wat is er met de predikant aan de hand? Al die berichten zijn bepaald geen reclame voor dit ambt! Natuurlijk wordt ook wel opgemerkt dat veel predikanten hun werk met plezier doen, maar het negatieve beeld domineert. Dat blijft hangen omdat het breed uitgemeten wordt. Intussen kun je vragen: waar blijft in al deze publiciteit de *glans* van het ambt? We hebben predikanten nodig. Voor de gereformeerde kerken valt te verwachten dat over een aantal jaar regelmatig veel predikanten met emeritaat zullen gaan. Wie zal hun plaats innemen? Wie zal zelfs maar aan de studie durven beginnen als de predikant telkens negatief in beeld komt?

Glans.

Ik vroeg waar de glans van het ambt blijft. Want mogen we niet over glans spreken? Zijn predikanten geen sterren? De sterren van de kerk? Dat zijn ze niet om over hen te spreken zoals men over de sterren van de wereld spreekt. Zoals die in het nieuws komen haalt een predikant nooit de pers. In de wereld vormen sterren een happy few, een VIP-elite die schittert van glamour en glitter. Dat zal een predikant nooit kunnen. Zijn financiële positie laat dat niet toe en, wat meer is, de apostel zegt dat we het moeten ontvluchten om naar rijkdom te jagen (I Tim. 6).

We mogen over sterren spreken, maar ook niet om hen op te hemelen, alsof zij ver boven anderen schitteren in glans. Een predikant staat niet als een soort verlosser boven de gemeente. Dicht hem geen messiaanse allure toe! Dat past hem niet en die last is voor hem te zwaar. Als je hem zo ziet verwacht je al gauw dat hij de alleskunner en de allesweter is die altijd beschikbaar moet zijn. Dan moet hij die herder genoemd wordt genoemd eigenlijk een schaap met vijf poten zijn. En vergeten wordt dat hij niet alleen gaven heeft maar ook grenzen. Hij is maar mens. Bovendien: er is maar één heiland, Christus. Als Zoon van God werd Hij mens, niet omdat mensen zelf ook de rol van verlosser wel kunnen spelen. Dat moeten we van een predikant ook niet verwachten. Hij hoeft het niet. Hij kan het niet. Hij mag het niet.

Toch is de predikant een ster! We mogen hem zo noemen omdat Christus hem zo noemt. Johannes mocht de Here Jezus zien. Hij zag hem als de zon die in volle kracht schijnt. Oogverblindend moet dat zijn geweest. En Johannes zag zeven sterren in zijn rechterhand. Dat zijn, zegt Christus, de zeven engelen van de zeven gemeenten. Vergeleken met die oogverblindende zon zijn die engelen maar sterren. Ze halen het niet bij de heerlijkheid van Christus. Maar die heerlijke Christus noemt hen toch wel stérren, sterren in *zijn* rechterhand. Zo spreekt Christus over de engel van de gemeente, de boodschapper. Je mag dan denken aan de man die de brief van Christus met de rest van de Openbaring van Johannes op Patmos overbracht naar de gemeente in Klein-Azië. Dat is de uitleg die dr. H.R. van de Kamp (*Openbaring*, Kampen 2000/90) van deze engel geeft. Maar is deze boodschapper niet meer dan postbode alleen? "Schrijf *aan* de engel van de gemeente..." lezen we. De bode is met de gemeente de medegeadresseerde. Hij is kennelijk iemand die ook *in* de gemeente als boodschapper fungeert. Dan mogen we deze sterrenfunctie ook betrekken op ieder die de taak om de boodschap van Christus over te brengen van de eerste boden heeft overgenomen, de evangelieprediker die er in de gemeente is. Sterren – lichtdragers die de glans van Christus laten stralen. Boodschappers. Niet meer dan dat. Knechten. Maar in de

rechterhand van Christus – dienaren van zijn Woord. Dat geeft dit ambt een stralende glans. VDM. Verbi Divini Minister: Dienaar van Gods Woord.

Functioneel.

Deze sterrenrol maakt het ambt van predikant bijzonder functioneel. In antieke scheepvaart kon men aan de hand van de sterren de zeeën bewaren. Je koerst op de sterren. Deze vergelijking maakt Johannes zo niet. Maar ze past wel op de functie van de boodschappers. Christus heeft voor iedere gemeente zijn boodschap. In Klein-Azië kreeg elke gemeente (met het hele boek van Johannes) haar eigen brief. Want de Here wilde ervoor zorgen dat de gemeente op koers bleef naar het eeuwig leven. De boodschap van Christus bepaalt de koers van de kerk. Hoe zou men anders ook weten wat Christus wil dan doordat zijn boodschap wordt overgebracht?

Vandaag hoor je geluiden die afdoen aan de waarde van het ambt van predikant. Niet alleen door de moeiten die predikers zelf ondervinden. Maar ook omdat de prediking niet zo nodig gevonden wordt. We hebben toch allemaal de bijbel? Wat onderscheidt de predikant van de andere gemeenteleden? Zijn we niet allen broeders en zusters en aan elkaar gelijk? Delen niet allen in de Heilige Geest? Dat is ongetwijfeld waar. Maar daarmee is het predikambt nog niet weg. De Here heeft zijn boodschap niet alleen maar in een boek neergelegd dat iedereen wel lezen kan en waar iedereen Gods Woord uit vernemen kan. Het laatste bijbelboek laat dat anders zien. Johannes schreef een boek: hij schreef brieven. Maar dat boek, die brief, de boodschap moest worden voorgelezen in de gemeente. En dat zie je steeds weer in de Schrift: *de verkondiging*, daar gaat het de Here om. De prediking is primair. Zo is het al bij Mozes: eerst de verkondiging van de wet, daarna de vastlegging in een boek. Zo was het bij de profeten. Niet anders is het bij de apostelen. Christus stuurt hen niet als schrijvers de wereld in, maar als verkondigers van het evangelie. Eerst werden door de prediking gemeenten gesticht. Daarna kwamen de brieven om die gemeente verder op te bouwen. Door de Heilige Geest gedreven hebben mensen van Godswege gesproken. Daarna heeft God zijn knechten geboden zijn geopenbaarde Woord op Schrift te stellen (artikel 3 Nederlandse Geloofbelijdenis). Kennelijk staan de Schriften in dienst van de verkondiging, om die te bewaren en in de toekomst ook mogelijk te maken. Daarom zijn er predikers. Niet als hoge status maar als een dienst die Christus wil.

En die verkondiging is uiterst functioneel. De sterren zijn in de rechterhand van Christus. Horen we niet in Gods Woord over de machtige rechterhand van God waardoor Hij grote dingen doet? Christus' rechterhand is om zo te zeggen zijn 'werkhand'. Christus die in de hemel is blijft niet op grote afstand van zijn gemeente. Zijn hand komt heel dichtbij door de boodschappers van zijn evangelie. Door hen doet Hij zijn werk. Je mag van de predikers zeggen wat de Here Jezus heeft gezegd toen Hij zijn discipelen met het evangelie op pad stuurde: "Wie u ontvangt, ontvangt Mij, en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem die Mij gezonden heeft" (Matth. 10:40). In de prediking komt Christus heel dicht bij zijn gemeente.

In de zeven brieven wordt dat ook op een andere manier duidelijk. Aan het einde van elke brief dicteert de Here Jezus aan Johannes: 'wie een oor heeft die hore wat de Geest tot de gemeente zegt.' Opvallend genoeg staat er niet: 'die hore wat de Geest aan de gemeente *schrijft*.' Nee, wat de Geest zegt. De gemeente hoort het door de voorlezer. Zijn stem, die de boodschap van Christus voorleest is kennelijk niet minder dan de stem van de Heilige Geest! Het Woord van God wordt tot klinken gebracht. De Heilige Geest komt met de boodschap van Christus. Het ambt van de predikant is uiterst functioneel want God doet daardoor zijn werk in en aan de gemeente en ook in en aan ieder lid van de gemeente: ieder die oren heeft wordt aangesproken.

Het is duidelijk dat deze sterrenrol aan de predikant een bijzondere verantwoordelijkheid geeft. De negatieve berichten die ik noemde laten zien dat deze zwaar kan vallen ook. Over die verantwoordelijkheid valt dus veel te zeggen. Ik laat dat liggen omdat het mij er nu vooral om gaat dat dit ambt ook een bijzondere glans heeft. God wil mensen met gaven en met grenzen gebruiken om zijn werk op aarde te doen. Een bijzondere glans, juist ook in een tijd waarin steeds minder mensen besef van God hebben of niet zien hoe en waar Hij werkt. Dat

mogen predikanten laten zien, gewoon doordat ze verkondigers van Christus' boodschap zijn.

Godsvrucht.

Dan verschillen deze sterren hemelsbreed van de wereldse sterren. Wat er over VIPs van deze wereld geschreven wordt gaat vaak over rijkdom, onderlinge verhoudingen, hun idealen, over verbroken relaties, overspel en hoererij. Dat is de valse schittering van de wereld. Daartegenover heeft de prediking de glans dat ze opkomt voor de eerbied voor God en voor een leven in vroomheid en godsvrucht. Dat laten de zeven brieven zien die Johannes geschreven heeft. Daarin hoor je hoe Christus op een heel gevarieerde manier zijn gemeente op de christelijke leefstijl wijst. Hij kan zijn gemeente prijzen, vermanen, aansporen. Hij heeft kritiek. Hij moet soms dreigen. Hij doet beloften. Hij oefent een veelkleurig pastoraat dat erop gericht is dat de gemeente Hem blijft volgen en als zijn gemeente herkenbaar blijft in een goddeloze en een vijandige wereld.

Zo instrueert de apostel Paulus zijn medewerker Timotheüs ook. Hij schrijft hem over de ambtelijke dienst en brengt dat in verband met de kerk als pijler en fundament van de waarheid. Daarmee zinspeelt hij op de taak van de kerk. Zij houdt in de wereld het evangelie van de waarheid omhoog en draagt dat uit. En de apostel verbindt deze taak aan het 'geheimenis van de godsvrucht'. Hij roemt dit geheimenis met een triomfantelijke lofzang op de Zoon van God 'die Zich geopenbaard heeft in het vlees, is gerechtvaardigd door de Geest, is verschenen aan de engelen, is verkondigd onder de heidenen, geloofd in de wereld, opgenomen in heerlijkheid' (I Tim.3:16). Het evangelie van Christus' geboorte en overwinning, en de verkondiging daarvan is het geheim van de vroomheid. Dat evangelie vervult mensen met ontzag voor God en leert hen om godvrezend te leven. Inderdaad! Want de Zoon van God kwam in òns vlees. Hij kwam in déze wereld. Hij kwam om hïer de duivel, de zonde en de dood te overwinnen. Ons leven en deze wereld zijn door Hem verlost. Hier en nu mogen we God weer kennen en liefhebben. Dat evangelie is *verkondigd* onder de heidenen. Hoe zouden we geloven zonder gehoord te hebben? Hoe geloven zonder prediker? Het zijn liëfelijke voeten die deze boodschap aan ons brengen. Ze roepen ons weg uit de wereld van de valse rijkdom en de misleidende schittering om te leven voor God en zijn Heiland.

De prediking verkondigt het geheimenis van de godsvrucht. Door het geloof mogen we dat geheimenis bewaren met een goed geweten. Dat mag een sterke stimulans en motivatie geven aan ieder die geroepen is om het te verkondigen. Het is niet gering wat je voor de Zoon van God mag doen. Omgekeerd geldt dat ook. Wat valt er nog te verkondigen wanneer dit geheimenis niet bewaard wordt? Dan vervult het predikantswerk zijn taak niet meer en valt de echte zin eruit weg.

Naar aanleiding van het onderzoek dat ik in het begin noemde vroeg iemand zich af of de predikanten er zelf nog wel in geloven. Die vraag kun je opvatten alsof elke predikant die het niet meer ziet zitten er dus ook niet meer in gelooft. Dat is ongetwijfeld veel te algemeen. Er zijn allerlei persoonlijke omstandigheden en overwegingen die het gevoel van 'gevangen zijn in het ambt' kunnen veroorzaken. Het is goed dat daar ook oog voor is. Aan de andere kant is die vraag ook niet zomaar van tafel. Feit is wel dat het onderzoek is ingesteld onder predikanten uit kerken met een grote vrijheid van leer. Daar wordt het evangelie van de godsvrucht niet veilig bewaard. Ik wil niet beweren dat predikanten in kerken die bij deze leer blijven niet kunnen vastlopen of niet kunnen lijden onder functieverlies of niet opgebrand kunnen raken. Maar zou er toch geen relatie liggen tussen de moderne kritiek op het evangelie van verzoening en genade en het uitgekeken zijn op het predikantswerk? Wat is de zin en functie nog van dit ambt wanneer het niet langer om dat evangelie en om de godsvrucht gaat?

Dat raakt niet alleen de godsvrucht van de individuele gelovige, maar ook de opbouw van de kerk. Daar word veel tijd en energie in geïnvesteerd. Daar heeft Christus de ambtsdragers

ook voor gegeven: om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon, tot opbouw van het lichaam van Christus (Ef.4). Opmerkelijk is dat vandaag de dag een grote aandacht bestaat voor psychologische en sociologische aspecten van het pastoraat, de aandacht voor organisatie, planning, efficiency, e.d. zaken. Op zich valt daar geen kwaad woord van te zeggen. Het is goed om daar onze winst mee te doen. Maar in Ef. 4 is en blijft het opmerkelijk – juist in onze tijd springt dat in het oog – dat de ambten die de apostel Paulus noemt als geschenk van Christus allemaal betrekking hebben op de *verkondiging* van het evangelie: apostelen en profeten, evangelisten en herders en leraars. Kennelijk is de verkondiging van het evangelie het centrale instrument dat de verhoogde Christus voor de opbouw van zijn gemeente heeft ingezet. Geen wonder dat iets verder in dit gedeelte over de groei van de gemeente gesproken wordt in antithetische zin: niet langer heen en weer geslingerd onder invloed van allerlei wind van leer, maar doordat ze zich aan de waarheid houdt groeit de gemeente naar Christus toe. Belijden we ook niet dat de zuivere *verkondiging* van het evangelie het eerste kenmerk is van de echte kerk? Hoe nuttig en ondersteunend andere specialismen ook kunnen zijn, de prediking blijft het centrale instrument voor de opbouw van de gemeente.

Hier zou nog meer over te zeggen zijn. Dat zou dan kunnen gaan over de verhouding tussen het predikambt en de andere ambten of over de verhouding tussen predikant en andere gemeenteleden. Dat laat ik allemaal liggen omdat het me er nu om gaat dat we de functie van het predikambt goed zien. Wanneer die uit het oog verloren wordt verliest dit ambt zijn waarde en zijn zin. Het gevolg kan alleen maar zijn dat men als predikant vastloopt in een 'baan' zonder perspectief.

Perspectief.

Heeft de dienst van het evangelie soms geen perspectief? Dat is alleen al onvoorstelbaar omdat Christus zich van de prediking bedient. Dit gereedschap heeft Hij gekozen om de gemeente te bouwen die Hij heeft gekocht. Dan zal het toch geen waardeloos gereedschap zijn?!

Als predikant sta je in dienst van het Woord van God. Dat is een krachtig Woord! Schiep God door zijn Wóórd de wereld niet? (Ps.33) Door zijn Woord maakt hij doden levend en roept Hij het niet zijnde tot aanzijn (Rom.4). Het keert niet leeg tot God weer, maar het doet wat Hem behaagt en het volbrengt waartoe Hij het zendt (Jes.55). Het evangelie is een kracht van God tot behoud (Rom.1). Het is het zaad van de wedergeboorte, dat in eeuwigheid blijft en dat als evangelie verkondigd is (I Pt.1). En dit is nog maar een klein beetje van alle prachtige dingen die er over het Woord van God te zeggen zijn.

Zou het werken in dienst van het eeuwig evangelie ooit werken zijn zonder perspectief? Het is werken in geloof. Het is werken met geduld. Het vraagt afhankelijkheid van Gods Geest. Het is werk waarin je wacht op Gods tijd. Maar het is nooit werken zonder perspectief! Het is werken met teleurstellingen. Hoe vaak lijkt ons werken geen vergeefse moeite? De Here Jezus vertelt zelf wat er met het zaad van zijn evangelie gebeurt (Matth.13). Hier wordt het weggepikt. Daar wordt het verstikt. Elders krijgt het geen groeikans. Geen wonder dat er gevoelens van frustratie zijn. Maar de gelijkenis eindigt niet in mineur! Er komt een dertig, zestig en honderdvoudige oogst. Ondanks alle teleurstelling blijft het perspectief. Dat is niet het perspectief van onze doelstelling die wij nastreven en halen. Je staat in dienst van God. *Zijn* doelstelling wordt gehaald.

Bij de teleurstelling en de moeite van het ambt mag je beseffen dat we de schat van het evangelie dragen in een aarden vat (I Kor.4). Je moet nog niet rekenen op een glorieus bestaan. Wat Paulus schrijft is niet gering. We zijn in de druk, om raad verlegen, vervolgd, ter aarde geworpen, we dragen het lijden van Christus in ons lichaam om. We worden aan de dood overgeleverd. Wat Paulus uit eigen ondervinding wist over de moeiten van de evangelieverkondiging zet ons wel met beide benen op de grond! Maar laten we niet vergeten wat hij er tegenover zet: we zijn niet in het nauw. Niet radeloos. Niet verlaten. Niet verloren. Het leven van Christus mag zich in ons sterfelijk vlees openbaren. Al werkt de dood in ons, in de gemeente zal het leven van Christus werken. Want de kracht die in alles werkt

en die alles te boven gaat is van God. Daarom mogen we met Paulus en met psalm 116 zeggen: wij gelóven en daarom spréken wij. Laat ons bestaan nu nog niet glorieus zijn, we mogen werken in het perspectief 'dat Hij die de Here Jezus opgewekt heeft, ook ons met Jezus zal opwekken en u vóór zich stellen': de verkondiger samen met de gemeente voor Gods aangezicht. Dat perspectief blijft. Altijd.

Zalig.

Mogen we het predikantsambt dan niet noemen: een glanzende dienst? Die glans moeten we niet uit het oog verliezen als er negatieve publiciteit over het predikantswerk is. Het wordt dan wel gezegd dat er veel predikanten zijn die hun werk wel met plezier doen, maar laat dat niet onhoorbaar worden achter alle sombere tonen die er klinken! Want werkelijk, het is een zalige dienst. En dat zeg ik niet in de eerste plaats omdat de dienaren het altijd zo ervaren. We mogen het zeggen omdat Christus het zegt: 'zalig hij die voorleest en zij die horen de woorden der profetie, en bewaren, hetgeen daarin geschreven staat, want de tijd is nabij' (Op.1:3). De prediker wordt hier samen met de hoorders genoemd. Samen zijn zij zalig doordat zij leven bij het Woord van Christus. Maar in gemeenschap met de hoorders wordt de prediker wel afzónderlijk genoemd! De dienst die hij vervult is een heerlijke dienst. Dat zegt Christus. Daarover mag elke predikant zich verheugen. Daaruit mag hij kracht putten. Daarin mag hij perspectief zien. Hij mag en kan er zijn levensdoel in vinden en de uitdaging om een ster te zijn die schittert in Christus' rechterhand.